



Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr 7254	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering
Kommer fra ..arkiv	Ekstern rapport nr NGU	Oversendt fra Nordlandske	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Rapport vedrørende befaring av kvarts- og feltspatforekomstene på Drag og Innhavet, Nordland august 1963				
Forfatter Sverdrup Thor		Dato År 1963	Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker) Tysfjord formannskap	
Kommune Tysfjord	Fylke Nordland	Bergdistrikt	1: 50 000 kartblad 12312	1: 250 000 kartblad Narvik
Fagområde Geologi	Dokument type	Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt) Drag Jennyhaugen Nedre Eivolden Øvre Lapplægret Nedre Lapplægret Kalven, Grønnhola Burma, Elveneset Lagmannsvik, Kråkmo, innhavet Nekkateltet, Storvik, Trettbakken, Littlebakken		
Råstoffgruppe Industrimineral	Råstofftype Feltspat, Kvarts			

Sammendrag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse

Det sammenlignes med forholdene i 1959. Ingen tvil om at reservene er meget gode.

To nye felt er avdekket (Grønnhola, Øvre Trettbakken). Jennyhaugen (kvarts) og nedre del av Littlebakken ansees som utdrevet.

Det gis et forslag til videre drift og undersøkelser.

Rapport vedrørende befaring av
KVARTS - FELTSPATFOREKOMSTENE

Drag og Innhavet, Nordland

August 1963

Oppdragsgiver: Tysfjord formannskap

Oppdragsnummer:

Arbeidets art: Befaring av feltspatforekomstene på Drag i Tysfjord

Sted: Drag i Tysfjord, Nordland fylke

Tidsrom: 26.- 31.august 1963

Saksbearbeidere: Statsgeologene Sverdrup, Hysingjord og Thorkildsen

Norges geologiske undersøkelse
Leiv Eirikssons vei 39
Postboks 3006, Trondheim
Telefon 20166

Rapport etter befaring av diverse kvarts-feltspatforekomster på Drag og Innhavet, Nordland fylke, høsten 1963.

Norges geologiske undersøkelse fikk i brev av 18. juni 1962 anmodning fra Tysfjord formannskap om å foreta befaring av feltspatforekomstene på Drag i Tysfjord sommeren 1963.

Befaringen ble utført høsten 1963 av statsgeologene Thorkildsen, Hysingjord og Sverdrup.

Siden våre undersøkelser i 1958 og 1959 har det fra Dragområdet vært produsert mange tusen tonn feltspat og kvarts og av de forekomstene vi undersøkte den gangen er det bare en forekomst som er utdrevet, nemlig kvartsbruddet i Jennyhaugen. I tillegg til dette synes det som om "Myra" er en lite drivverdig forekomst p. g. a. for mye natron feltspat.

Av andre negative resultater kan nevnes at den ene av forekomstene på Dragfjellet nærmer seg slutten da den kiler sterkt sammen. Det gjelder forekomst II. De øvrige forekomstene her oppe har imidlertid vist seg meget positive.

Nedre Eivolden var i høst ikke i produksjon. Her skulle det etter sigende stå mye feltspat igjen, både i bunnen og i veggen, men driften ble stoppet p. g. a. overheng. Det virker som om det under produksjon er tatt svært lite hensyn til forekomsten. Så langt jeg kan se, har det kun vært hensikten å produsere mest mulig feltspat her på kortest mulig tid.

Det måtte med noe mere planmessig produksjon vært mulig å utnytte denne forekomsten langt mere enn tilfelle har vært.

Slik forholdene etter beskrivelsen er i dag, vil det bli svært vanskelig å ta opp denne forekomsten for videre produksjon da dette vil kreve kostbare tilredningsarbeider.

Ut over dette synes det ikke som om kvarts-feltspatforekomstene på Drag er noe dårligere i dag enn hva de var i 1959.

Jennyhaugen, Øvre-og Nedre Lappleget er alle meget store forekomster hvor svært mye kvarts står tilbake. Det samme er tilfelle på Dragfjellet. I tillegg til dette har Johan, Einar og Olav Ellingsen avdekket to nye forekomster hvor det hittil ikke er produsert

feltspat. Disse er Grønnhola og Øvre Trettbakken. Videre viser Nedre Trettbakken så gode indikasjoner på kvarts og feltspat at feltet bør avdekkes. I forekomsten har det tidligere vært skutt ut noe materiale (Stange & Co), men driften her ble nedlagt på et meget tidlig tidspunkt.

Om noen av forekomstene skulle diamantbores, måtte det være Øvre Trettbakken. Dette for å tilrettelegge driften her på gunstigst mulig måte. Vi har imidlertid bedt eierne Johan, Einar og Olav Ellingsen om å foreta noen orienterende støvboringer her, og vi vil komme tilbake til denne forekomsten senere.

For distriktet som sådan har vi også foretatt befaringer av forekomsten på Innhavet. Disse er tatt med i denne oversikten.

For øvrig henvises til NGU's rapporter av 1958 og 1959 da vi ikke fant det nødvendig å foreta nye oppmålinger av de enkelte forekomster.

Vurdering av de enkelte forekomster:

Drag i Tysfjord

Jennyhaugen.

1) Jennybruddet. I veggene i bruddet står mye kvarts og feltspat. Nordveggen er rik, og det virker som om hele veggen kan skytes med fordel. Om det er mulig bør topplaget skytes nordover, d. v. s. mot veien. Dermed blir man lettest kvitt overfjellet og slipper å kjøre dette ut av bruddet.

Vesthengen (til venstre i inngangen til bruddet) er meget kvartsrik og kan tas ned med fordel. Kun et lite topplag er forurenset.

Østveggen består av kvarts og klumper av natronfeltspat. Om det er noe å gjøre med denne veggen er et spørsmål som må vurderes av de som driver forekomsten. Det er et spørsmål om skeiding her vil lønne seg.

Fronten): Nordveggen består av kvarts og feltspat og kan uten tvil drives, men før en går på her bør veggen tas for å utvide bruddet så mye som mulig.

Kalven.

Bruddet var vannfylt, men bunnen består av kvarts som vil bli tatt ut. Feltspaten er skrellet ut.

Burma.

I bruddet står mye kvarts som kan tas ut. Dette fikk vi meddelt var meningen å gjøre, vesentlig på vinterstid når arbeidsstokken må trekkes

ned fra fjellet.

Kvartsbruddet som ligger lengst NØ i Jennyhaugen er, som allerede nevnt i innledningen, utdrevet.

Om Jennyhaugen kan generelt sies at det sies at det står tilbake såvel kvarts som feltspat for flere års produksjon. Spesielt lovende er området fra Jennybruddet og området nordøstover mot Burma.

Lapplegret.

Øvre Lapplegret.

Også denne forekomsten har mye kvarts og feltspat tilbake.

Innerst i bruddet består veggen av kvarts og feltspat.

Svært mye av østveggen (veggen til høyre når en går inn i bruddet) består av kvarts og denne må tas ned.

Likeledes består hele sålen i denne forekomsten av kvarts og feltspat. Planen var nu å senke seg ned på en ny pall i denne sålen. Dette bør imidlertid ikke gjøres østveggen er tatt helt ut. For det første vil denne veggen bli vanskeligere å ta når bruddet blir dypere, og for det annet vil en få svært liten bevegelighet på den nye pallen da den blir svært smal. Ved å utvide bruddet vil en få en god arbeidspall lengre nede.

Nedre Lapplegret.

Forekomsten har vært og drives i dag på kvarts. Videre er dumpene renest og svært mye kvarts er tatt ut av disse. Nordøstområdet av forekomsten doses i dag for å bringe fast fjell frem i dagen. De områder som hittil var blottlagt tydet på at en hadde god kvarts og feltspat i sålen i dette området.

Om dette holder vil en også i Lapplegretforekomstene ha feltspat og kvarts for flere års produksjon.

Eivoldenbruddene.

Øverste Eivolden.

I denne lille forekomsten er det tatt ut noe de siste årene. Forekomsten ble i 1958 betegnet som liten og kun 2. sort feltspat vil kunne bli tatt ut. Dette har slått til. Forekomsten vil neppe bli tatt opp igjen.

Øvre Eivolden.

Det ble arbeidet i denne forekomsten i høst. Veggene er nu delvis rensset og det som kan tas ut er stort sett tatt. Noe kvarts sto tilbake i vestveggen.

Sålen var gjenfylt med skrot, men det var meningen å kjøre dette ut av bruddet for å starte produksjon på kvartsen som ligger under.

Hvor dyp denne forekomsten er, er det umulig å uttale seg om.

Nedre Eivolden.

Denne forekomsten er kommentert i innledningen og bruddet omtales ikke her.

I grøften utover mot Grønnhola er det tatt ut en del feltspat de siste årene. Det er meget sannsynlig at mye står tilbake her, men området må avdekkes.

Dette området kan det være lønnsomt å diamantbore for å få en kontroll på forekomstens bevegelse mot dypet.

En kan imidlertid få en orientering ved å sette vanlige borhull ned, 5 m dype, og ta støvprøver for analyse. En bør da sette disse hullene på i forskjellige retninger i forekomsten. Om en slik undersøkelse skulle være aktuell, skal vi gjerne anvisе hullene.

Grønnhola.

Denne forekomsten er nylig blitt avdekket. Det blottlagte feltet er ca. 50 m langt og 25 m bredt.

Hele det blottlagte felt består av pegmatitt, kun på ett sted på vestsiden av feltet er det en blotning av en kvarts biotitt feltspatsone som kan tyde på at man her er i nærheten av pegmatittens vestgrense.

Forekomsten er rik på kvarts. Den sydøstligste del av feltet består hovedsakelig av en meget ren kvarts. Forekomsten fører forøvrig amasonsten(grønnspar). Denne finnes i den vestlige del av feltet, og det er tatt ut en god del av denne.

En stor del av den nordlige del av feltet var fylt med vann da vi var der, slik at vi ikke kunne få konstatert hvorledes pegmatitten var sammensatt her.

Grønnhola kan være en stor forekomst, og en kan ikke utelukke muligheten for at den kan ha sammenheng med Nedre Eivolden.

Før man går til avsenkning av forekomsten, må feltet avdekkes ytterligere.

Littlebakken.

Ved Littlebakken er det to mindre pegmatittbrudd, hvorav det nederste har vært i drift siste vinter. Små feltspatpartier står tilbake i syd og østveggen, men de vil neppe lønne seg å ta ut.

Ved det øverste bruddet står det derimot en del feltspat tilbake som avgjort bør tas ut. Spesielt lovende virker nordveggen, men også i sydveggen mot nedre brudd står det god feltspat tilbake. Hva som gjenstår i bunnen skal være usagt, men nordre del av bunnen virker bra.

Videre er det satt et skudd i mellom bruddene. Dette viser kvarts og feltspat.

Øvre og Nedre Trettbakken.

Begge forekomstene er nevnt i innledningen. Nedre Trettbakken bør avdekkes. Øvre Trettbakken arbeider vi spesielt med for eierne Johan, Einar og Olav Ellingsen for å få en så gunstig drift som mulig.

Begge forekomstene burde imidlertid kunne produsere store mengder med kvarts og feltspat.

Dragsfjellet.

Forholdene her er gode, driften går pent og vi kan meddele at eierne Johan, Einar og Olav Ellingsen i tillegg til de to bruddene de har gående, nu undersøker et tredje, i dagen, meget lovende felt.

Forekomst II er i ferd med å gå ut, mens forekomst I synes å utvide seg. Bruddene er til i dag meget godt drevet.

Storvik.

Det har vært noe prøvedrift i denne forekomsten på østsiden av bekken. Vår oppfatning er at det er vestfeltet som her er det mest lovende, og feltet bør avdekkes. Mange blotninger viser meget pen kvarts. Et eventuelt brudd her bør startes så langt nord og så nær bekken som mulig.

Utvidelsen bør først foregå sydover mot kvartsen og vestover. Ved å starte i nord oppnår en størst høyde i bruddet, uten å få hele bruddet fylt av vann.

Nekkateltet.

Ved Nekkateltet har det siden 1959 blitt åpnet tre brudd, hvorav to vesentlig har kvarts, mens det tredje vesentlig er drevet på feltspat.

I begge kvartsbruddene står svært mye kvarts tilbake. I tillegg får en noe feltspat og flusspat. Det er sammenhengende kvarts mellom hvert brudd og en vil ved å drive bruddene mot hverandre få ett sammenhengende brudd.

Feltspatbruddet henger i dagen ikke sammen med kvartsbruddene. Granitt skiller forekomstene.

Feltspatbruddet er stygt drevet og sidene må renses opp.

Bunnen fylles i dag med skrot da en del overfjell skytes ned. Dette kunne vært unngått om de i stedet for å skyte overhengen ned i bruddet, hadde skutt den motsatte veien, d. v. s. nedover skråningen. Bruddets videre skjebne tør vi ikke uttale oss om. Alt vil her avhenge av driften.

Innhavet.

Flere forekomster ble også undersøkt omkring Innhavet.

Ved Otterå hadde de gjort et nytt innslag siden vi var der i 1959.

Innslaget kunne tydeligvis vært lagt lavere, og dette vil også, ifølge kjøpmann A. Hilling bli gjort. I bruddet hadde de i dag bra vegger med feltspat og kvarts.

På Karlsøy er det tanken å begynne med stoll drift hvilket vi mener er det eneste riktige slik forholdene her er. Opplegget for dette vil bli gjort i samråd med bergmester Wennberg.

Mye kvarts og feltspat står tydelig tilbake her.

Kråkmo.

Denne feltspatforekomst drives av kjøpmann A. Hilling. Forekomsten ble åpnet i 1962 og drives bare i sommermånedene.

Pegmatitten er blottlagt i en lengde av ca. 70 meter og i en bredde av ca. 25 meter.

Vestligst i forekomsten er pegmatitten dårlig med hyppige inneslutninger av gneis. Den midterste og østligste del av forekomsten ser bra ut.

Området er meget overdekket, og av fast fjell er det bortsett fra ett sted bare pegmatitt som er blottet.

Dette gjør det ytterst vanskelig å si noe om pegmatittens form og størrelse.

Pegmatitten viser tegn til en viss horisontal benkning, men det er lite sannsynlig at dette har noen relasjon til pegmatittens form.

Helt SV i forekomsten er det et lite område hvor en kan se pegmatittens begrensning mot sidebergarten. Denne grense forløper i en øst-vestlig retning, og det er mulig at pegmatitten har sin hovedutbredelse i denne retning.

Et annet indisium som peker i samme retning, er at det vest for bekken i vestenden av forekomsten finnes en stor del løsblokker som består av pegmatitt. Mot syd er det sannsynlig at pegmatittgrensen går nær myrkanten.

Mot nord er det ikke mulig å si noe om pegmatittens forløp på grunn av overdekning.

Elveneset.

Forekomsten har vært drevet av kjøpmann A. Hilling. Den var sommeren 1963 ikke i drift.

Pegmatitten stryker N 30⁰ og har et steilt vestlig fall. Den har form som en langstrakt linse. Pegmatitten har sin største bredde ved det sydligste brudd og er her en 18-20 m bred. Den fortsetter sydover ut i sjøen. Nordligst på neset kiler pegmatitten ut.

I en lengde på 70-80 meter er det anlagt flere mindre brudd. De har en bredde på 8-9 meter.

Kollen som ligger øst for sydligste brudd, er overdekket, men flere blotninger tyder på at hele kollen består av pegmatitt.

Lagmannsvik.

Forekomsten er drevet av kjøpmann A. Hilling. Langs riksvei 50 er det tre brudd og oppover i bergskråningen er det flere mindre brudd. Bruddene finnes innenfor et stort område som består av granitt, aplitt og pegmatitt. Det ser ut til at denne gangen ligger som en stor skive oppå granitten. I dette feltet ser det ut som pegmatitten ligger som uregelmessige plater eller lag noenlunde parallell med overflaten. Pegmatitten har en mektighet på 2-3 meter opp til 4 meter.

Det er meget sannsynlig at man innenfor dette området vil finne flere forekomster av samme type som de som allerede er i drift.

Konklusjon.

Vedrørende reserver av kvarts og feltspat på Drag synes det ikke å være tvil om at reservene er meget gode og situasjonen virker like lys i dag som den gjorde i 1959.

To nye felter er avdekket (Grønnhola og Øvre Trettbakken). Nye felter er i drift (Dragfjellet og Nekkatelet) og flere gamle forekomster er undersøkt og drevet videre (Øvre Eivolden, Lappleget).

Bare kvartsbruddet i Jennyhaugen, nedre brudd i Littlebakken og noen andre småforekomster er drevet ut.

En forekomst virker ødelagt p. g. a. rovdrift, nemlig Nedre Eivolden, og det er et spørsmål om ikke det samme er i ferd med å skje i feltspatforekomsten på Nekkatelet.

I tillegg til dette har en så Jennyhaugen med store mengder kvarts og feltspat og hvor svært lite er gjort siden 1959. Vider Nedre Trettbakken, og Storvik hvor det også er gjort svært lite.

Som det bør gå frem virker det som om en har kvarts og feltspat på Drag for mange års produksjon.

Betingelsen er imidlertid at en ikke driver rovdrift, men en planmessig drift på feltspaten

Vi vil fraråde at en øker produksjonen, men prøver å holde den omtrent der den er i dag. Etter vårt syn er det bedre å sikre en mindre arbeidsstokk god arbeidsfold i flere år, enn å rovdribe forekomstene med stor arbeidsstokk over få år. Ved en rolig drift av de enkelte forekomster vil også forekomstene gi et meget bedre utnytte.

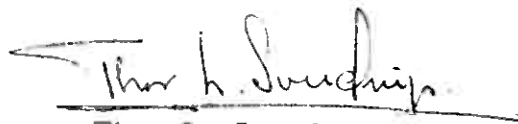
Vedrørende større undersøkelser er enkelte forekomster (f. eks. diamantboring) kan dette etter vårt syn kun være aktuelt for noen få forekomster. Vi vil i dag heller ikke anbefale dette, før mindre kostbare undersøkelser er utført.

Disse forekomstene er Øvre og Nedre Trettbakken og nedre område av Nedre Eivolden.

Nedre Trettbakken bør først doses ren på overflaten før videre undersøkelser kan anbefales.

For Øvre Trettbakkens vedkommende skal for orienteringens skyld settes flere borhull hvor borstøvet skal undersøkes ved analyse. Resultatene av disse vil avgjøre videre arbeider her.

Om grunneieren Kristoffer Ellingsen ønsker det, bør en tilsvarende undersøkelse gjøres for nedre del av Nedre Eivolden. Om det er ønskelig skal vi veilede påsettingen av slike borhull.


Thor L. Sverdrup
statsgeolog